

om straks evenzeer aan onze zijde te zijn? Is niet de doodsche stilte van weleer gebroken? heeft men het laaghartig systeem van ignoreeren niet ten leste moeten opgeven? Is het niet mede eene vrucht van onze werkzaamheid, dat thans elke richting als om strijd zich afslooft, om van haar prijsstelling op godsdienst te getuigen, en, zelfs bij monde van den Israëliet, te protesteeren van haar Christelijken zin. Ja, is het dan weinig, zoo vraag ik, dat de heilige zaak van het bijzonder onderwijs waarvoor we het zwaard hebben aangegord, en die eerst als de onzinnige manie eener lichtschuwe secte met meêlijdend schouderophalen werd bejegend, thans na een strijd van luttel jaren, reeds het vraagstuk, »het question" onzer binnenlandsche staatkunde, het sjibbôleth van alle richtingen, het groote pleit geworden is, dat alleen door een hoofdtreffen kan worden beslist? En blijft men ons dan tegenwerpen, dat het meest de lagere volksklassen zijn, die onze kleuren toewuiven, welnu dan hebben we ons antwoord gereed, dat ook juist aan die lagere volksklassen onze schoolwet het grievendst onrecht pleegt, en dat het verschijnsel wel meer is waargenomen, dat hij, wien het onrecht gold, het best de bestrijding van dat onrecht waardeerde.

Maar toch, is onze voorspoed schier ongekend, wacht daarom niet op den dag des tegenspoeds, om het oog voor eigen feilen te openen! Bleek het telkens weer dat ons diplomatisch gekunstel niets, niets ons kunstmatig overleg, maar de kracht van ons beginsel alles vermocht, strijd dan elk in eigen kring, om door een beroep op het volksgeweten dat beginsel steeds meer al uw kracht te doen zijn en elken zegepraal te wantrouwen, waarin niet die kracht overwin. Niet om met lauweren u te tooien, maar om ten bloede toe te strijden, zijt ge als Christenen geroepen. Wie om het kruis niet meer aan de kroon, om het lijden niet meer aan het verblijden gelooft, heeft de diepte des geloofs nooit verstaan. Dan is het ons om ons-zelfen te doen, n misbruiken we de rangen onzes volks om onze eerezucht te